

Raluca Nagy

Despre
memoriile
femeii
și alți
dragoni

Prolog

Dragă Dragon,

Azi e ziua ta. Am vorbit puțin, de dimineață, ți-am urat „La mulți ani!“ și mi-ai spus, surprins, că uitaseși, apoi că trebuie să fugi la școală. Am încercat să fug și eu undeva, dar din propriul cap nu prea ai unde. M-am apucat de curățenie, dintr-aia cu spălat cuptorul (pe care îl folosesc o dată pe lună). Cât poți freca la un cuptor? Până la urmă, a trebuit să mă confrunt exact cu ceea ce încerc de atâtea luni să evit cu disperare.

De la sfârșitul verii lui 2021, când ne-am văzut ultima dată, am abandonat textul ăsta și am revenit la el de mai multe ori. Poate pentru că lumea, așa cum e ea azi, nu prea e un loc generator de optimism. Sau această a treia carte mă face să-mi fie groază de procesul ăsta, ca de fiecare dată când scriu, de faptul că voi zgândări o rană cicatrizată până săngerează iar. Deși nu este un volum trist, mă întoarce pe dos.

Poate toate astea sunt din cauza felului în care ne-am despărțit sau, mai precis, a celui în care m-am despărțit eu de tine și de țara ta: abrupt. Mă forțez din răspuțeri ca acel context să nu-mi umbrească cei doi ani minunați. Nu-mi propusesem să plec, așa s-a întâmplat, și poate de-asta am rămas cu senzația că sunt blocată undeva în spațiu-și-timp. Există, îl simt, trece pe lângă mine cu o viteză uluitoare, viața (mea) merge înainte, dar îmi dau seama că este învăluită de o vrajă.

Uneori am impresia că sunt suspendată în imponderabil. Altfel, cum aș putea simți Japonia mea atât de departe, de străină, în așa măsură încât nici nu-i pot vorbi limba, pe care o știi? Pricep ce-mi spun oamenii din jurul meu, deschid gura, dar cuvintele nu ies. M-au liniștit apropiații, să nu-mi fac griji, limbile se uită, mai ales dacă nu le folosești. Dar cred că e vorba de altceva, pentru că situația nu s-a ameliorat, nici nu pare că se va ameliora, dimpotrivă. Japoneza mea ruginise oricum de la an la an, au trecut aproape doi de data aceasta. O abandonez, săraca, după o frază. Ceva ce nu îmi este deloc caracteristic, pe vremuri aș fi murit cu ea de gât, m-aș fi luptat cu neuronii până făceau niște șpagate Comăneci și îmi ieșea ce voiam să întreb. Dar, de data asta, pur și simplu nu-mi pasă.

Mi-e cu atât mai greu cu cât n-am crezut că voi trăi vreodată așa ceva. Până să ajung în Vietnam, mi se părea că nimic de pe Planeta asta nu se apropie măcar de Japonia. Acum, iată-mă într-un fel de exil pe insula cea mai nordică a arhipelagului nipon, Hokkaido. Nu mă înțelege greșit, iubesc în continuare viața mea aici, dar mă simt ca cineva într-o relație nouă, cu lucruri nerezolvate din cea anterioară.

Acum are sens de ce, după fiecare misiune, diplomații sunt trimiși cel puțin un an înapoi la bază. Mi se pare că aveam nevoie de o vreme în care să pot procesa Vietnamul, înainte să mă reîntorc în Japonia. Sau să diger Anglia, înainte să ajung în Vietnam. Sau Belgia, înainte de Anglia. Așa, de fiecare dată rămâne ceva, care se rostogolește ca un bulgăre, se tot amplifică. Cartea asta este, de fapt, chiar despre cea mai recentă poveste neîncheiată, pe care nu știu dacă voi reuși să o „rezolv” scriind.

Cotidianul meu pare trăit de o sosie, de versiunea mea somnambulă. Din mijlocul celor 50 de centimetri de zăpadă căzuți din cer într-o singură noapte la Sapporo, unde locuiesc acum, Vietnamul pare un-vis-după-care-am-fost-alungați-din-Paradis. Senzația s-a acutizat, poate și pentru că, printr-un mister al tehnologiei, am pierdut aproape toate pozele pe care le-am făcut acolo. Poate că așa trebuia, viselor nu le poți face poze.

În timp ce-ți făceam ție cu mâna din taxiul care ne ducea pentru ultima oară spre aeroportul din Saigon, nu știam că spun la revedere unei lumi față de care dorul mă va împietri. Eu plâng sistematic, așa, ca un fel de igienă, dar mi-a luat nouă luni să pot plânga cu adevărat după ce am plecat. Cred că povestea cu Adam și Eva (deși nu sunt convinsă că tu ai învățat-o la școală) nu e un mit, fix așa a fost atunci când oamenii au simțit nevoia, naiba știe de ce, să treacă de Tropică. După acel paradis unde viața pare ușoară și fără griji, ca o copilărie infinită, doar așa te poți simți când pleci: alungat, înfrigurat, împietrit.

Suntem o specie tropicală, am trăit în tipul ăsta de climă cea mai mare parte din istoria evoluției noastre. Știu că faptul că a plecat de la Tropică a schimbat mentalul omului fiindcă am simțit asta pe

pielea mea, la propriu – cum te transformă frigul, de la cum trebuie să te îmbraci ca să-l gestionezi, cu straturi peste straturi, de atât de multe feluri, de haine, încălțări, hrăniri, frici, doar ca să supraviețuiești, până la cum ți se paradesc oasele și pielea, derutate și bruscate după acel *hot yoga* natural și continuu al climei tropicale; nu degeaba mulți expați care s-au mutat la pensie în Vietnam îmi ziceau că parcă au cu 20 de ani în minus. În cartea sa *Stay True – A Memoir* (2022, Editura Doubleday), americanul de origine taiwaneză Hua Hsu descrie asta foarte frumos: „*My parents grew younger in Taiwan; the humidity and food turned them into different people*“. Și eu întinerisem cu vreo două decenii, crescusem într-un alt om. Soarele, lumina, endorfinele, cafeaua și fructele mă făceau fericită, nu-mi trebuia nimic. Între timp am recuperat toți anii, pârâi din încheieturi fizice și mentale, am nevoie de atâtea chestii doar ca să pot supraviețui, să mă mișc prin viață.

Am simțit și cum, odată cu trecerea peste Tropic, mentalul s-a mutat de la trăitul în prezent, aici și acum, la presiunea necruțătoare a viitorului, a planificării, o chestie care te ține mereu pe punctul de a fi depășit de situație. Bine, ești obosit oricum pentru simplul fapt că faci homeostaza aia mult mai greu, și asta îți omoară energia.

Cum mai poți să accepți un cotidian care îți mănâncă sufletul, când ai văzut cum e să nu?

Dar să o luăm cu începutul, despre care tu știi mai puțin, pentru că ai asistat doar la sfârșit.

1.

(A) Casă

Un prieten și coleg scriitor îmi spunea recent că e la modă melancolia. Acum vreo 10-15 ani era, cel puțin în științele sociale, nostalgia. Ambele mi se par alunecoase, dar bineînțeles că n-am cum să mă țin foarte departe de ele. Practic, orice lucru despre care scrii s-a întâmplat deja și te uiți la el cu un oarecare recul.

Ceea ce pot să-ți spun sigur, însă, Dragon, este că în demersul de față mă auto-documentez. Mi se pare cel mai bun mod de a evita, pe cât e omeneste posibil, să te scufunzi atât în melancolie, cât și în nostalgie. Am început să scriu consistent mai târziu, motiv pentru care, deși esențiali pentru acest volum, am să las primii ani la o parte. Orice aș spune despre ei ar fi ori pură ficțiune, ori ceva ce ai putea găsi din abundență altundeva – în literatura română contemporană sau alte literaturi.

Perioadele descrise, însă, sunt așa cum le-am simțit la momentul respectiv; cel mai simplu mod să fac asta a fost fie să-mi verific jurnalele, fie să (p)reiau texte/articole deja publicate în diverse locuri, pe care le-am scris „la cald“. Din cauza asta, capitolul îți poate da o senzație de colaj.

Așadar, m-am născut la Cluj-Napoca taman când se terminau anii '70. Părinții mei abia se mutaseră, după ce își terminaseră facultățile respective la București. Niciunul nu era clujean. Eu, până la liceu, am ajuns rar în orașul propriu-zis. Universul meu era Mănăștur.

Unul dintre cele mai noi cartiere, Mănășturul era în plină construcție, pe locul unde fusese cândva satul cu același nume. În primii ani ai copilăriei mele, ne-am instalat într-un bloc turn nou-nouț, de zece scări a câte (aproximativ) zece etaje. Se pare că am asistat integral la construirea blocurilor de pe partea opusă a străzii. Eu, însă, nu-mi aduc aminte decât varianta completă, căci lucrările s-au mișcat rapid. Vorba caracteristică în cartierul meu era „până aici democrație, de aici încolo Mănăștur“. O trupă al cărei nume îmi scapă a scris și un cântecel pe tema asta: „Mănăștur, Mănăștur e cartier adevărat/ Mănăștur, Mănăștur, te iubesc neîncetat/ Mănăștur, Mănăștur, aici eu locuiesc/ Mănăștuuuuuur, eu te iubeesc!“

Deși amintirile sunt vagi și trunchiate, era clar o stare generală de bine. Acolo era universul meu, în jurul școlii generale, cu escapade regulate, pe jos sau cu tramvaiul, în vecinătatea constituită din zona sportivă a orașului, căci și eu, și fratele meu făceam înot de performanță. Cele zece scări ale blocului nostru, fiecare cu alimentară, aprozar, cofetărie sau alte magazine la parter, se împărțeau în cinci ocupate majoritar de români și celelalte de maghiari; cetele de copii erau destul de divizate în această schemă. Faptul că locuiam fix pe mijloc, la scara cinci, era cumva definitoriu: pentru o ceată aveam numele de familie greșit, pentru cealaltă, prenumele aiurea. Cred că încă de atunci m-am simțit între două luntre.

Viața mea era stabilă, cu părinți care mi-au oferit totul, au crezut în mine și m-au susținut în absolut orice am vrut să fac (sau să nu

mai fac – la fel de important). Nu mi-a lipsit nimic și orice am avut nevoie sau mi-am dorit s-a materializat aproape imediat. Dacă mă concentrez să îmi amintesc ceva, o scenă specifică, e destul de greu să văd clar, sub formă de flashback. Memoria copilăriei nu are cursivitate, este compusă din fragmente, imagini și sentimente amestecate – nu e sigur dacă ale tale sau suprapuse din povestirile celor din jur.

Până în adolescență, amintirile mele sunt mai vagi decât ale celorlalți. Am doar câteva din primii ani, fragmente non-cronologice, momente diferite: un Pinocchio din lemn într-o vitrină de magazin, la care mă uitam în sus, cu gâtul îndoit la maximum, pe care mi l-am dorit atât de mult, încât mi l-au cumpărat ai mei pe loc; seara în care ne-a dus mama, pe mine și pe fratele meu, să vedem *Îmblânzirea scorpiei*. Ș.a.m.d.

Am intrat în Clujul propriu-zis abia când am mers la un liceu din centru. Drumul zilnic cu autobuzul 29 m-a proiectat brusc în periferie. Deși de la stația mea, capăt de linie, până la cea de lângă liceu abia apucam să deschid o carte, fiindcă distanța reală era mică; și, deși majoritatea colegilor mei veneau din diverse cartiere, pentru prima dată am simțit că nu aparțin. Paradoxal, când am ajuns în centrul Clujului, nu m-am mai simțit clujeancă.

Din cauza asta, liceul a trecut greu. Eram convinsă că trebuie să existe o altă lume, altundeva, una mai puțin conservatoare, care să mă strângă mai puțin, una clădită după chipul și asemănarea Bucureștiului anilor '70, cel al studenției părinților mei, descrisă și (re)povestită de ei. Istorisirile lor erau fabuloase. De fapt, cred că am tânjit mereu după anii '70, care, pentru mine, s-au apropiat cel mai mult de ACEA utopie.

Când eram în clasa a XI-a, Bucureștiul a devenit și al fratelui meu, proaspăt intrat la facultate. Până aveam să mă mut și eu, mergeam la el în vizită. Colegii și prietenii lui erau drăguți cu mine, așa cum ești cu o soră mai mică, deși mai râdeau de accentul meu – până și fratele meu se chinuia să-și stăpânească un zâmbet când deschideam gura.

Pentru că terminasem un liceu cu profil de limbă engleză, am aplicat la cinci universități britanice; am fost acceptată la patru dintre ele. Dar procedura dosarelor, care m-a plimbat de câteva ori la București, a sabotat scopul, pentru că acele scurte vizite în Capitală m-au ajutat să mă imaginez în ea.

Mi se atrăsese atenția că admiterea la București era mai grea, veneau copii buni de peste tot, concurența era mai mare decât la Cluj. A fost o ușurare să mă văd admisă, erau încă vremuri în care asta era ceva care îți definea existența. M-am mai întors la Cluj după examen, cât să-mi împachetez lucrurile. Eram nerăbdătoare să plec.

La sfârșitul verii în care a murit Lady Di, am aterizat din periferia Mănăștur în altă periferie, Ozana; și ea destul de celebră, frumos curgătoare, dar mai blândă, aliniind blocuri de doar patru etaje, cu mai multă verdeață printre ele. Am dat piept, mai bine zis gambe și burtă, cu câinii străzii (și antitetanosul), îmi era frică de ei, dar până la urmă m-am obișnuit.

Surpriza cea mai mare cu Ozana a fost că se situa mult mai în periferie decât Mănășturul, în sens absolut. Rar îmi lua sub o oră să ajung în centru, și asta dacă se înlănțuiau favorabil tramvaiul în cauză și cele două metrouri. Eram practic navetistă. Plecam dimineața și mă mai întorceam a doua zi sau cine știe când. Dacă uitam ceva acasă, era bun uitat.